

# BILTEN 6

## OGLEDNO POLJE

Poljoprivredna savetodavna i stručna služba Leskovac



PSSS Leskovac  
Jug Bogdanova 8a  
16000 Leskovac  
016/21-22-46  
zavodle@mts.rs  
www.psssle.com

*Internet portal*

*POLJOPRIVREDNE  
SAVETODAVNE I STRUČNE  
SLUŽBE LESKOVAC*

STR	TEMA	Opis	Napisao/la
3	Fiziološki poremećaji kod biljaka	Osim promena na biljkama koje izazivaju patogeni mikroorganizmi	mr Gordana Jovanović
4	Kupusni moljac ( Plutella maculipennis )	Ova oligofagna štetočina napada biljke porodice	dipl. inž. Bojana Karapandžić
4-6	Fiziološki poremećaji kod krompira	Simptomi ovih promena ne mogu se uočiti spolja	dipl. inž. Boban Stanković
6-7	Značaj soje u ishrani životinja	Danas je nezamisliva dobra i isplativa stočarska proizvodnja	mr Dejan Ranđelović
7-8	Difersifikacija prihoda na gazdinstvu	Ekonomska struktura ruralnih područja poslednjih decenija	dipl. ing. Mirjana Petrović
8	Letnja zelena rezidba kod kruške	Rezidba letnja kod kruške se izvodi u toku perioda aktivne vegetacije	mr Aleksandar Mitić
9	Zašto kupovati lokalne poljoprivredne proizvode?	Kupovina lokalnih proizvoda je dobro za vas, dobro za lokalnu ekonomiju	Igor Ristić, dipl. inž.
10	Aktuelni radovi u pčelinjaku juna meseca	Jun je mesec sa optimalnim uslovima za razvoj	Nenad Stefanović, dipl. ing.
10-11	Zemljoradničke zadruge	Zadruga je pravno lice koja predstavlja oblik organizovanja	dipl. inž. Dalibor Cvetanović
11	Održan „Dan polja strnih žita“ – PSSS Leskovac	U Pečenjevcu, 08. 06. 2017. godine na oglednom polju	M.SC. Jelena Stojiljković
12	Agroponude		
13	STIPS		

## Fiziološki poremećaji kod biljaka

Osim promena na biljkama koje izazivaju patogeni mikroorganizmi i različiti uticaji spoljašnjih faktora mogu dovesti do oštećenja na biljkama. Ove promene se mogu svrstati u četiri grupe: Promene nastale kao posledica nepravilne ishrane biljaka nastaju u vidu karakterističnih promena na listovima i plodovima. Nedostatak azota manifestuje se u svetlozelenoj boji lišća, koje je ponekad osuto mrljama. Prerano žućenje lišća, koje se uvija prema unutra može izazvati nedostatak kalijuma. Nedostatak kalcijuma prouzrokuje suhu trulež vrha ploda paprike i paradajza. Simptomi nedostatka kalcijuma javljaju se već na vrlo malim plodovima, i uvek na onom delu ploda gde je tučak. Pojavi nedostatka ovog elementa doprinose i neke greške proizvođača ili poremećen vodno-vazdušni režim, visoka temperatura zemljišta, ispiranje hraniva iz oraničnog sloja, antagonizam među pojedinim jonima.

Mehanička oštećenja na povrću najčešće nastaju od grada ili udara vetra, koji nosi i čestice peska.

Hemijske supstance, pre svega nepravilnom upotrebom pesticida, mešanjem nekompatibilnih preparata, nastaju velika oštećenja na biljkama.

Česte i velike oscilacije temperature, kao i ekstremne vrednosti temperature, visok nivo podzemnih voda, opekotine od sunčeve svetlosti mogu izazvati karakteristične promene na biljkama. Sunčane opekotine se mogu primetiti i na stabljici u vidu izdužene svetle pruge, i na mladim listovima posle presađivanja rasada u vidu srebrnaste prevlake. Na pojedinim delovima plodova koji su izloženi direktnom sunčevom osvetljenju, mogu se pojaviti sivo mutne pege zbog odumiranja površinskih ćelija egzokarpa. Pucanje plodova nastaje kada posle dužeg sušnog perioda ili usled zakašnjenja sa navodnjavanjem dođe do navodnjavanja velikom količinom vode, tada dolazi do uzdužnog pucanja sa spoljašnje strane. Najčešće greške koje se dešavaju u navodnjavanju povrća su kasno započinjanje sa navodnjavanjem, kada su simptomi nedostatka vode na biljkama već vidljivi. Kod oštećenja nastalih hladnoćom lišće postaje crno ili smeđe, naborano je i uvelo.

Poremećaji nastali usled dejstva nekog od navedenih faktora često se tumače kao bolesti ili oštećenja prouzrokovana patogenim mikroorganizmima, što je pogrešno i dovodi do nepotrebno tretiranja pesticidima, a očekivani efekat će svakako izostati. Neke od ovih pojava mogu se sprečiti kvalitetnom i pravovremenom primenom pojedinih agrotehničkih mera, održavanjem optimalnog vazdušnog, vodnog i toplotnog režima vazduh i zemljišta, kao i primena drugih preventivnih mera koje pogoduju razvoju biljaka.

*mr Gordana Jovanović*

## Kupusni moljac ( *Plutella maculipennis* )

Ova oligofagna štetočina napada biljke porodice Brassicaceae, nanoseći najveće štete kupusu i karfiolu. Prvi put je registrovana u Mediteranu, danas je rasprostranjena gotovo u čitavom svetu. Prezimi u stadijumu lutke u kokonu na skrovitim mestima, posebno u blizini parcela na kojima su prethodne godine bile kupusnjače ili u stadijumu imaga. Imago je leptir sivo smeđih prednjih krila sa valovitom žutom šarom na zadnjoj ivici. Zadnja krila su sa resicama. Prvi leptiri javljaju se krajem aprila. Jaja beličasto žućkaste boje ženka polaže na naličje listova, pojedinačno ili u manjim grupama ( 2 - 4 ), pretežno uz glavne lisne nerve. Iz položenih jaja pile se larve koje imaju četiri razvojna stadijuma nakon čega prelaze u stadijum lutke. Zavisno od podneblja može razviti i do sedam, osam generacija tokom godine. Donji prag razvoja kupusnog moljca je 7,4°C, a gornji 39°C, što je veliki temperaturni raspon za razvoj ove štetočine. Štete pričinjavaju larve hraneći se listovima kupusnjača, a u kasnijim fazama ubušuju se u glavicu. Najpre se ubušuju između epidermisa i izgrizaju lisno tkivo praveći mine, da bi potom izašle na površinu lista. Starije larve se hrane biljnim tkivom između nerava. Na listovima kupusa uočavaju se otvori, “ prozorčići”. Pri jačem napadu može ostati samo glavni lisni nerv. Lutke se mogu uočiti na naličju listova u belom mrežastom kokonu.

Pravovremena intervencija u velikoj meri zavisi od monitoringa. Monitoring štetočine, poznavanje njenog ciklusa razvoja, uz monitoring uslova sredine ( meteorološke stanice ), monitoring razvoja biljke domaćina, omogućavaju i adekvatnu zaštitu. Let leptira kupusnog moljca parati se feromonskim klopka. Vizuelnim pregledom biljaka utvrđuje se prisutvo jaja, larvi, lutki. Hemijska kontrola kupusnog moljca se odnosi na suzbijanje larvi u cilju sprečavanja oštećanja na listovima i ubušivanja u glavice. Registrovani preparati za suzbijanje ove štetočine su na bazi aktivne materije cipermetrin, lambda-cihalotrin, esfenvalerat, tau-fluvalinat. Pri primeni hemijskih preparata treba voditi računa o razvojnoj fazi biljke, karenci preparata, maksimalno dozvoljenom broju primene jednog preparata tokom vegetacije.

Značajne mere su i uklanjanje ostataka kupusa nakon berbe, suzbijanje korova. Plodored ja važna mera u kontroli brojnosti mnogih štetočina pa i kupusovog moljca. Biološka zaštita, primena preparata na bazi bakterije *Bacillus thuringiensis* subspec. kurstaki, svakako je od značaja. Slabija je i mogućnost razvoja rezistentnosti. Bela slačica je biljka koju preferira kupusni moljac, kao i indijska slačica, pa sadnjom nekoliko redova neke od ovih biljaka u usev kupusa može smanjiti napad moljca na biljke kupusa ili karfiola.

***Bojana Karapandžić, dipl.ing.polj.***

## FIZIOLOŠKI POREMEĆAJ KOD KROMPIRA

Šuplje srce

Simptomi ovih promena ne mogu se uočiti spolja na krtolama krompira. Početni simptomi se uspoljavaju u vidu malih pega braon boje bliže centru krtole. Vremenom ove pege se povećavaju i postaju šupljine. Veličina ovih šupljina varira i uglavnom se od centralne šupljine pojavljuju pukotine. Oko ivice šupljine nalazi se tkivo koje je u početku rozikasto, a kasnije postaje braon boje. Smatra se da ova promena na krtolama krompira nastaje usled uslova koji prouzrokuju veoma intenzivan rast i razvoj. Neke krtole, koje imaju više od jedne

šupljine crne boje raspoređene po celom tkivu, često su bile izložene ekstremnim temperaturama. Veoma visoke temperature tokom razvoja, skladištenja ili dtransporta ili pak povrede koje nastaju prilikom hlađenja krtola, mogu prouzrokovati pojavu šupnjeg srca kod krompira.

Mere zaštite:

- Sprečavati nagli i nejednak porast krtola,
- Praktikovati uništavanje cime na vreme da bi se sprečio prekomeran porast krtola,
- Krtole vaditi po potpunom uništavanju cime, da bi se smanjilo vreme izlaganja visokim temperaturama do kojih može doći u tom periodu,
- Primenjivati adekvatne količine đubriva i vode za zalivanje useva,
- Tokom skladištenja i transporta omogućiti odgovarajuću cirkulaciju vazduha koja sprečava pojavu visokih temperatura.

Crno srce

Spolja na krtolama ne uočavaju se nikakve promene. U retkim slučajevima može doći do pojave ružičastih ili crnih vlažnih mrlja na površini krtola. Karakterističan simptom unutar krtole je potamnijanje tkiva – sivocrno do mastilocrno boje. Ovakva boja je uglavnom ograničena na centar (srce) krtole, ali se u nekim slučajevima može proširiti do pokožice. Tkivo sa promenom boje je uglavnom ograničeno u odnosu na zdravo tkivo, i kada se tkivo isuši postaje čvrsto i kožasto. U obolelim tkivima se u poodmaklim fazama tkivo isuši, skuplja i formira šupljine. Ako se krtole seku neposredno pre povređivanja, boja tkiva je normalna. Neposredno po dospevanju u dodir sa vazduhom, tkiva postaju rozikasta, potom siva, ili braonkasta i konačno crna. Do pojave crnog srca dolazi kada izvor kiseonika za potrebe unutrašnjih tkiva koristi brže nego što je mogućnost dotoka kiseonika. Uslovi koji mogu uticati na pojavu crnog srca mogu se javiti prilikom poplavlivanja polja ili kada je temperatura zemljišta ekstremno visoka, u skladištu kada je loša ventilacija, u transportu kada se krtole pregrevavaju, ili u uslovima produženog skladištenja na temperaturama oko 0 0C. Pojava crnog srca se može pojaviti kada su krtole izložene temperaturi 41-43 0C u trajanju od 2 sata.

Mere zaštite:

- Prilikom skladištenja izbegavati visoke temperature i obezbediti dobru ventilaciju,
- Prilikom transporta ne dozvoliti porast temperature iznad 16-21 0C,
- Ne skladirati krompir u gomile visine preko 2 metara ako nema dobre aeracije,
- Tokom vađenja krompira uklanjati krtole što većom brzinom iz toplih, lakih zemljišta,
- Uklanjati krtole krompira sa zemljišta odmah, ukoliko se vađenje krompira obavlja pri toplom vremenu.

Nitavost klica

Nitavost klica krompira javlja se usled nepovoljnih temperaturnih uslova u zemljištu krajem vegetacije (temperatura preko 29 0C). Na krtolama krompira primećuju se normalno razvijene klice, ali se zapažaju i nitave klice.

Mere zaštite:

- Tokom procesa sadnje koristiti fiziološki mlado seme,
- Prilikom sadnje krompira koristiti zdrave krtole, odbacivati krtole sa nitavim klicama,
- Održavanje optimalnih temperaturnih uslova i vodnog režima u zemljištu.

## Sekundarne krtole

Ukoliko dolazi do dužeg skladištenja krompira na visokim temperaturama, ali i ukoliko se krtole sade u hladnom zemljištu može doći do prelivanja sadržaja iz glavne krtole u manje krtolice.

### Mere zaštite:

- Čuvanje krompira u skladištima gde su optimalni uslovi,
- Naklijavanje i sadnja krompira u optimalnim rokovima,
- Kod osetljivih sorti sadnju obavljati nekoliko dana nakon sadnje neosetljivih sorti.

## Oštećenje periderma

Ukoliko se otpočne sa vađenjem nedovoljno zrelih krtola krompira, zbog prevremenog prekida vegetacije dolazi do oštećenja pokožice krtole krompira (periderma). Takve krtole u skladištu su podložne češćim zarazama od strane gljiva i bakterija.

### Mere zaštite:

- Krtole sa oštećenim peridermom u početku skladištenja ne čuvati na temperaturama manjim od 15 stepeni prvih 7-10 dana kako bi došlo do zacelivanja rana.

***Boban Stanković, dipl. ing. polj***

## **Značaj soje u ishrani životinja**

Danas je nezamisliva dobra i isplativa stočarska proizvodnja bez upotrebe soje tj. njenih proizvoda kojima je zajedničko da se moraju termički obraditi na adekvatan način.

Soja je vredno proteinsko hranivo a po sadržaju belančevina, vitamina i aminokiselina je nezamenljiva! Zrno soje sadrži 38% proteina, 18-22% ulja, te više od 30% različitih ugljenih hidrata, vitamina i minerala.

U sirovom obliku soja sadrži i štetne materije ureazu i tripsin. Njihovo prisustvo zaustavlja aktivnost enzima koji su važni za varenje. Da bismo je koristili kao stočnu hranu, soju je potrebno termički obraditi tostiranjem, ekstrudiranjem ili kuvanjem.

### Važne napomene:

- Nepretrađenu soju mogu konzumirati preživari, tako da se u ishrani krava preporučuje 2 – 2,5 kg dnevno samlevenog zrna;
- Zbog visokog sadržaja ulja (18-22%) preporučuje se postepeno uvođenje sirovog zrna soje u ishrani krava;
- Zbog mogućih digestivnih problema ako se preživarima daje sirovo zrno ne sme se u isto vreme koristiti urea;
- Telad zbog nerazvijenog buraga smatraju se nepreživarima te se zato tako i tretiraju što se tiče ishrane sirovim zrnom soje tj ne treba se koristiti za ishranu teladi;
- Svinje i živina ne smeju jesti nepretrađenu soju!

Tostirana i ekstrudirana soja su vrlo vredna proteinska i energetska hraniva. Poboljšavaju ukupnu svarljivost, hranidbenu vrednost i iskoristivost hraniva.

Ako se uradi kvalitetna termička obrada soja će imati 33-44% proteina, 15-22% masti i čak 60% by-pass proteina. Ne preporučujem da poljoprivrednici sami prže soju jer u slučaju da je temperatura niža od predviđene procenat by-pass proteina biće veoma nizak. Ako se pak preprži

doći će do tzv. Maillardove reakcije, proteini će biti slabo rastvorljivi u tankom crevu kao i esencijalna aminokiselina lizin.

*mr Dejan Randelović*

## DIFERZIFIKACIJA PRIHODA NA GAZDINSTVU

Ekonomska struktura ruralnih područja poslednjih decenija je doživela dinamične promene u smislu smanjenja značaja poljoprivrede i rasta značaja drugih delatnosti. Ovakva tendencija je naročito zastupljena u ruralnim područjima za koje je karakteristična prikrivena nezaposlenost radne snage, najčešće kao posledica nepovoljnog odnosa između zemljišta (osnovnog resursa) i broja članova domaćinstva (radne snage).

Da bi ostvarila dopunsku zaposlenost, smanjila oscilacije i rizik u ostvarivanju prihoda, ruralna domaćinstva su prinuđena da pronađu dodatne izvore prihoda izvan poljoprivredne delatnosti. Kao rezultat toga nastao je čitav niz aktivnosti i delatnosti kojima se ruralna domaćinstva bave, a što se u literaturi naziva imenom „ruralna nepoljoprivredna ekonomija – RNPE“ (Bogdanov, 2015).

Ovaj koncept uključuje prihodovne delatnosti na gazdinstvu i van gazdinstva, tj. bilo kakvu delatnost osim poljoprivrednih radova, ali uključuje i one delatnosti koje se obavljaju na gazdinstvu: usluge (seoski turizam, izdavanje kamp mesta, iznajmljivanje poljoprivrednih mašina, itd.), proizvode (prerada proizvoda gazdinstva), proizvodnju energije iz obnovljivih izvora, itd., tj. sve vrste delatnosti koje imaju ekonomski efekat na ekonomiju gazdinstva.

Prema stanju po Popisu poljoprivrede iz 2012. godine ukupan broj gazdinstava u Srbiji je 631.552, od čega su 628.552 porodična poljoprivredna gazdinstva (PPG), a 326.015 PPG (52%) nema drugih prihoda osim onih iz poljoprivrede. 78.301 gazdinstvo (12,4% od ukupnog broja gazdinstava u Srbiji) ima prihode koji potiču od drugih profitabilnih aktivnosti (DPA) sa gazdinstva.

Od ukupno 628.552 PPG, 77.826 (12,4%) gazdinstava ima prihode koji potiču od drugih profitabilnih aktivnosti (DPA) sa gazdinstva.

Najveći je udeo gazdinstava koja se bave preradom mleka (57%) i preradom voća i povrća (30%). Ova dva tipa DPA su najzastupljenija kod gazdinstava u svim regionima Centralne Srbije, dok u Vojvodini to nije slučaj. Ostale DPA po zastupljenosti su: obrada drveta, prerada mesa, ugovoren rad u oblasti poljoprivrede, aktivnosti u šumarstvu, prerada drugih poljoprivrednih proizvoda, ugovoren rad u drugim oblastima izvan poljoprivrede, narodna radinost, turizam, uzgoj ribe, proizvodnja energije iz obnovljivih izvora i dr.

Vojvodina je jedini region u kome čak 20,4% gazdinstava kao dodatnu aktivnost na gazdinstvu ima ugovoren rad u oblasti poljoprivrede (uglavnom usluge mehanizacijom). Visok udeo ukupnog broja gazdinstava u Srbiji (63%) ostvaruje manje od 20% prihoda od DPA.

Samo mali procenat gazdinstava (8,8%) ostvaruje značajan udeo svojih prihoda od DPA sa gazdinstva.

U Centralnoj Srbiji je relativno visoko zastupljen sektor šumarstva (obrada drveta i aktivnosti u šumarstvu) u strukturi gazdinstava sa DPA, dok je narodna radinost (izrada rukotvorina) tradicionalno najzastupljenija u Šumadiji i Zapadnoj Srbiji. Relativno je nizak udeo gazdinstava sa dodatnim aktivnostima u turizmu (samo 0,7%). Od toga čak  $\frac{1}{4}$  ukupnog broja gazdinstava koja se bave turizmom u Srbiji skoncentrisana je u Zlatiborskoj oblasti (24,7%). Mali posed,



nisko produktivna poljoprivreda, niska iskorišćenost raspoložive radne snage uz dominirajući radno ekstenzivni tip poljoprivrede uslovljavaju neophodnost da znatan deo gazdinstava u poljoprivredi Srbije mora imati dodatne prihode iz nepoljoprivrednih sektora ili iz drugih izvora. Mere podrške poljoprivredi u zemljama EU predviđaju značajna sredstva za ovakve namene, kao što su investicije u opremu, objekte i obuku gazdinstava, sa posebnim akcentom na razvoj aktivnosti prerade na gazdinstvu i seoskog turizma. Problem visoke stope nezaposlenosti u Srbiji, kao i prikrivene nezaposlenosti na PPG, zahtevaju jasnije sagledavanje ovog problema od strane kreatora ekonomske i agrarne politike i kreiranje konkretnih paketa mera podrške porodičnim poljoprivrednim gazdinstvima, u cilju povećanja prihoda ovih gazdinstava, kao i ekonomske i socijalne održivosti ruralnih sredina u kojima se ova gazdinstva nalaze.

*Mirjana Petrović, dipl.inž.polj.*

### **Letnja zelena rezidba kod kruške**

Rezidba letnja kod kruške se izvodi u toku perioda aktivne vegetacije pa se često naziva i zelenom rezidbom ili rezidbom na zeleno. Moramo znati da ova rezidba obuhvata zahvate na prirastima to jest mladara. Po vremenu izvođenja izvodi se tokom vegetacije i to u zavisnosti od starosti voćke od kraja maja do kraja avgusta. Zadatak letnje rezidbe ima smanjenje vegetativne snage rasta i podsticanje veće rodnosti. Letnjom rezidbom vršimo i korekciju zimske rezidbe i uklanjamo greške koje su napravljene u toku zimske rezidbe. Letnja rezidba je korisna i u pogledu racionalnog korišćenja radne snage jer je dug period u kome se izvode zahvati sa različitim zadacima.

Zahvati koji se izvode u toku letnje rezidbe kod kruške su:

- Pinsiranje mladara – ako se želi privremeno zaustaviti rast mladara onda se odstranjuje njegov vršni deo ili kod mladih posađenih sadnica ako se želi ukloniti deo prirast iz aktiviranih popoljaka onda se prstima odstrani neželjni deo i ublažava konkurencija u rastu mladara.
- Proređivanje ( očehnjivanje ) mladara – proređivanje podrazumeva potpuno odstranjivanje suvišnih mladara i izvodi se pre odrvenjavanja baznog dela mladara rukom ili makazama.
- Prikraćivanje mladara – podrazumeva odstranjivanje manjeg ili većeg dela mladara i prirasta, različiti efekti se postižu razgrnjavanje ili diferenciranje cvetnih popoljaka.
- Savijanje mladara – ovo je zahvat ili postupak koji dovodi do zauzimanja određenog ugla mladara ili prirasta u odnosu na voditeljicu ili produžnicu na kome će se u narednoj godini formirati skeletna ili poluskeletna razgrnjavanja.
- Rovašanje mladara – je postupak koji se primenjuje na produžnici radi aktiviranja pupoljaka za formiranje željenog uzgojnog oblika, podsecanjem nožem iznad razvijenog lista.
- Prikraćivanje grana – ova mera se izvodi u toku vegetacije u cilju smanjenje bujnosti i izvodi se krajem jula i početkom avgusta meseca i grane prekraćene u ovom periodu ne reaguju ponovnim bujanjem jer su opterećene rodom .
- Kod kruške kao voćne vrste je bitno u zavisnost od starosti i sortimenta odraditi u pravom momentu ni suviše rano jer može doći do retrovegetacije i ponovnog prirasta što u mnogome može napraviti problema i u zaštiti i u bujanju, intenzitet se određuje u skladu sa bujnošću i ravnomernom rasporedu svih prirasta mladara.

*mr Mitić Aleksandar*



## Zašto kupovati lokalne poljoprivredne proizvode?

Kupovina lokalnih proizvoda je dobro za vas, dobro za lokalnu ekonomiju i dobro za Srbiju. Hrana koja je proizvedena u lokalnu je svežija i hranljivija, kupovinom od lokalnih poljoprivrednika promovirate čistiji vazduh i vodu i smanjuje se emisija ugljen-dioksida na planeti. U Leskovcu, ako svako domaćinstvo kupi samo u vrednosti od 1200 dinara poljoprivredne proizvode za osam nedelja (u letnjoj sezoni), preko 5 miliona evra će se vratiti u džepove naših poljoprivrednika. Zamislite da svako domaćinstvo u Srbiji napravio sličnu obavezu.

Nekoliko razloga za kupovinu lokalnih poljoprivrednih proizvoda



### Dobićete izuzetan ukus i svežinu

Lokalna hrana je svežija i boljeg ukusa od hrane koja dolazi sa velike razdaljine. Lokalni poljoprivrednici mogu da ponude ukusne sorte i koje imaju veće vreme trajanja proizvoda. Kupovinom lokalnih poljoprivrednih proizvoda podržavamo nezavisna/porodična gazdinstava i jačamo lokalnu ekonomiju. Nikada nije bilo kritičnije vreme nego sada da se podrže naše poljoprivredne komšije. Sa svakom kupovinom lokalne hrane, vi obezbeđujete da vaš novac dolazi do lokalnog poljoprivrednog proizvođača. Kupovinom lokalne hrane dolazi do kruženja novca u svojoj zajednici.

### Kupovinom svežih poljoprivrednih proizvoda poboljšavljate zdravlje i bezbednost svoje porodice

Domaća proizvedena hranu zadržava više hranljivih materija i manje je verovatno da će te oboleti od bolesti izazvanih hranom, od hrane koja se isporučuje iz daleka. Kupovina lokalnih proizvoda vam omogućava da odaberete poljoprivrednike koji mogu da izbegnu ili smanje korišćenje hemikalija, pesticida, hormona, antibiotika ili genetski modifikovana semena.

### Vi pomažete u zaštiti životne sredine

Kupovina od lokalnih poljoprivrednih proizvođača smanjuje prevoz hrane na veće daljine, smanjenjuje se potrošnja goriva i povećanje štetnih gasova u našoj okolini. Kada kupujete lokalno, pomažete da naša poljoprivredna gazdinstva prežive za mnoge godine koje dolaze.

*Igor Ristić, dipl. inž.*

## AKTUELNI RADOVI JUNA MESECA

Jun je mesec sa optimalnim uslovima za razvoj biljnog i životinjskog sveta. Dolazi do velike ekspanzije u razvoju biljaka. Cvetaju poznate medonoše - kupina, malina, amorfa (bagremac), mnoge vrste korovskog bilja, a u višim predelima počinje livadska paša. Pčelinja paša dostiže svoj maksimum u razvoju, što za posledicu ima rojenje, to jest prirodno razmnožavanje.

Prvi poslovi meseca juna vezani su za oduzimanje meda, njegovo vrcanje i pravilno skladištenje. Desetak dana posle prestanka paše, (optimalan period za vrcanje meda je od 15. juna pa nadalje), jer med je dovoljno zreo za oduzimanje iz košnica. Najmanje dve trećine saća sa medom treba da bude zatvoreno. Takav med sadrži 18 do 20% vode.

Nakon oduzimanja meda, treba izvršiti umnožavanje pčelinjih društava, jer treba nadoknaditi zimske gubitke. Nove zajednice treba formirati što pre, kako bi mogli iskoristiti preostalu pašu za svoj razvoj.

Posebno treba obratiti pažnju na negu poznijeg roja, jer bez prihrane medom i polenom rezultati razvitka neće biti vidljivi, a najbolje ga je naseliti na ramove sa satnim osnovama i prethodno dobro očistiti od varoe.

Nega formiranih rojeva treba da traje sve do uzimljanja.

Novoformiranim društvima najbolje je dodati mladu, sparenu maticu. Preporučujemo da se uzimaju selekcionisane matice iz odgajivačkih centara koji se bave uzgojem naše domaće kranjske matice (*Apis mellifera carnica*). U Srbiji se radi isključivo sa autohtonom rasom pčela (*Apis mellifera carnica*), pa se moramo truditi da zbog pašnih uslova do maksimuma iskoristimo sva njena genetička svojstva, uz primenu modernih apitehničkih mera. Preporučujemo da se dodavanje matice izvrši pomoću specijalnog kaveza, uz obaveznu prihranu rastvorom sirupa u odnosu 1:1. U junu je prijem matice uglavnom bolji nego kasnije. Matica se može dodati jedan dan nakon uklanjanja stare.

Matice dobijene tihom smenom su visokokvalitetne samo pod uslovom da potiču od jakih zajednica sa dobrom maticom, koje su dve sezone za redom ostvarile natprosečan prinos.

Primenjuju se uglavnom biološke metode: ram građevnjak, formiranje rojeva, prekid legla na izvesno vreme... Od hemijskih sredstava najviše se koristi tretman mravljom kiselinom.

Na kraju, ne treba zaboraviti da se suzbijanje varoe u junu mora obaviti blagovremeno, jer, ko je tretman započeo kasno, ostao je bez pčela.

*dipl.ing.polj.Nenad Stefanović*

### Zemljoradničke zadruge

Zadruga je pravno lice koja predstavlja oblik organizovanja fizičkih lica koji posluju na zadružnim principima ostvarujući svoje ekonomske, socijalne, kulturne i druge interese.

Zemljoradničke ili poljoprivredne zadruge mogu biti opšte ili specijalizovane. Zemljoradničke i poljoprivredne zadruge proizvode, preuzimaju, odkupljuju, prerađuju ili prodaju poljoprivredne, prehrambene i druge proizvode zadruge ili zadrugara. Specijalizovane zemljoradničke zadruge organizuju proizvodnju određenih proizvoda, njihovu preradu i plasman na tržište.

Zadruga se osniva na osnivačkoj skupštini, zaključenjem ogovora o osnivanju, usvajanjem zadružnih pravila i izborom organa.

Zadrugu može osnovati najmanje pet poslovno sposobnih fizičkih lica, najmanji broj osnivača

zadruga ne mogu biti lica koja žive u istom domaćinstvu sa osnivačem.

Zadrukar je fizičko lice koje je član zadruge i u celosti ili delimično posluje preko zadruge. Ukoliko zadrugari ulažu u zadrugu uloge, oni mogu biti novčani ili nenovčani. Ulozi zadrugara čine osnovni kapital zadruge. Minimalni osnovni kapital zadruge iznosi 100 dinara. Zadrugnim pravilima određuje se minimalni pojedinačni ulog. Zadrukar može imati samo jedan ulog u zadruzi. Ulozi zadrugara ne moraju biti jednaki.

Zadrugom upravljaju zadrugari. Organi zadruge su: skupština, upravni odbor, nadzorni odbor i direktor i biraju se na određeno vreme koje ne može biti duže od 5 godina sa mogućnošću ponovnog izbora.

***dipl. inž.polj. Dalibor Cvetanović***

### **Održan „Dan polja strnih žita“ – PSSS Leskovac**

U Pečenjvcu, 08. 06. 2017. godine na oglednom polju PSSS Leskovac održan je „Dan polja strnih žita“. Mnogobrojni proizvođači (oko 90), kolege agronomi, predstavnici semenskih i hemijskih kuća, predstavnici lokalnih fondova i odeljenja za poljoprivredu sa područja Jablaničkog okruga, brojnih medija mogli su videti makroogled strnih žita sa primenjenom agrotehnikom.

Prisutne je najpre pozdravio direktor PSSS Leskovac Dalibor Cvetanović, dipl. ing polj. nakon čega je usledio obilazak ogleda i upoznavanje sa karakteristikama pojedinih sorti i primenjenom agrotehnikom u ogledu. O primenjenoj agrotehnici i agroekološkim uslovima tokom vegetacije govorili su savetodavci PSSS Leskovac dok su o karakteristikama pojedinih sorti zastupljenih u ogledu govorili predstavnici semenskih kuća.

Ogled ozimih strnih žita zasejan je 21.11.2016. godine na oglednoj parceli u Pečenjvcu. Broj parcele je 2651/1, površine 2.0 ha, zemljište tipa aluvijum, predusev kukuruz. Po završenoj žetvi kukuruza u zrnu, obavljena je osnovna obrada, đubrenje sa 300 kg NPK 16:16:16, predsetvena priprema 2 puta tanjiračom i i jedan prohod drljačom. Sa setvom strnina se kasnilo zbog izuzetno dugog kišnog perioda, tokom kojeg je palo preko 100 l kiše. Setva ogleda je obavljena u kvalitetno pripremljen zemljišni sloj, pri povoljnoj vlažnosti zemljišta. U ogledu je zasejana 31 sorta strnih žita od 6 semenskih kuća i to: NS (pšenica - Pobeda, Simonida, NS 40 S, Zvezdana, NS Ilina, Futura, Vljajna; tritikale - Odisej, Paun; ječam - Nonijus, Rudnik, NS 565; ovas - Jadar); Raž: Savo; LG (pšenica - Nikol, Avenue); PKB: Pšenica- Ratarica, Vizeljka, Talas; Tritikale- Vožd;Kardinal; BC: Pšenica ( Anica, Bernarda), Tritikale (Goran); Ječam (Bosut, Vedran); KWS- Pšenica (Sirtaki, Farineli); Caussade Semences - pšenica (Sothys, Sobred, Sosthene).

Prihrana je obavljena 20.03. 2017. godine KAN-ovim đubrivom, količinom od 250 kg/ha.

26.04.2017. izvršeno je tretiranje ogleda protiv korova i bolesti Metmark WG 10 g/ha + Ex-corta 0, 7 l/ha + folijarna prihrana folijarnim đubrivom ASFER univerzal 3 kg/ha.

Cilj postavljanja ogleda bio je da se na području delovanja PSSS Leskovac u istim agrometeorološkim uslovima i istom primenjenom agrotehnikom utvrde prinosi različitih sorti ozimih strnina.

***M.SC. Jelena Stojiljković***

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Banana (Banana)	135	130		150	100
Breskva (Peach)	125		90	100	150
Jabuka-Ajdared(Apples-Idared)	65		90		
Jabuka-Delišes zlatni (Apples-Golden Delicious)	100				
Jabuka-Greni Smit (Apples-Greny Smith)	95				
Jagoda (Strawberry)	140	130	110	160	150
Kajsija (Apricot)	100		100	180	
Kruška (Pear)	260			250	120
Limun (Lemon)	170	180	170	190	
Nektarina (Nectarine)	80			100	
Orah (Walnut)	1150			800	800
Pomorandža (Orange)	125	130	130	130	
Trešnja (Sweet cherry)	100	100	120	150	120

<i>Jedinica mere din/kg</i>	<i>Centralna Srbija</i>			<i>Vojvodina</i>	
	<i>Beograd</i>	<i>Kraljevo</i>	<i>Niš</i>	<i>Novi Sad</i>	<i>Subotica</i>
Boranija-šarena(Spring bean-mottled)	150			160	
Boranija-žuta (Spring bean-yellow)	150				200
Brokoli (Broccoli)	80		130		100
Grašak (Peas)	60			100	100
Karfiol (Cauliflower)	70	50	100	100	
Krastavac-salatni (Cucumber for salad)	35	40	10	50	50
Krompir (Potato)	30	30	30	30	
Krompir-mladi (Baby potato)	35	40	35	45	35
Kupus (Cabbage)	15	15	25	30	
Luk beli (Garlic)	550	500	180	600	
Luk crni-mladi (Spring onion)	15	20	15	30	
Luk-crni (Onion)	35	35	40	30	30
Paprika-šilja (Pepper-shilja)	140		130	140	
Paradajz (Tomato)	100	120	120	120	
Pasulj-beli (Beans white)	250	250	220	220	
Praziluk (Leek)	80	60	70	150	
Rotkivica (Radish)	20				30

#### Realizovane AGROPONUDE u PSSS Leskovac

Gordana Jovanović realizovano 6 agroponuda  
 Boban Stanković realizaovano 10 agroponuda  
 Mirjana Petrović realizovano 12 agroponuda  
 Nenad Stefanović realizovano 7 agroponuda  
 Jelena Stojiljković realizovano 8 agroponuda  
 Igor Ristić realizovano 6 agroponuda

Bojana Karapandžić realizovano 14 agroponuda  
 Dalibor Cvetanović realizovano 12 agroponuda  
 Aleksandar Mitić realizovano 18 agroponuda



**Cene žive stoke - stočne pijace u Srbiji za period 05. – 11.06.2017. godine**

Jedinica mere dim/kg Težina/ uzrast Rasa	Centralna Srbija											Vojvodina							Dominantna cena- Srbija			
	Beograd	Čačak	Kragujevac	Kraljevo	Loznica	Niš	Pirot	Požarevac	Smederevo	Vranje	Zaječar	Kikinda	Novi Sad	Pančevo	Sombor	S.Mitrovica	Subotica	Zrenjanin				
Bikovi	>500kg	SM	200	200	150	130	240														200	
Dviseke	sve težine	sve rase	300	280	280	260	300	340	280	300	300	280										300
Jagnjad	sve težine	sve rase		170	200	150	230	250			220											230
Jarad	sve težine	sve rase									220											230
Junad	350-480kg	sve rase								220	240											
Junad	>480kg	sve rase					240															
Goze	sve težine	sve rase	140		125		150	120			140											150
Krave za klanje	sve težine	SM				150		150	150													150
Krmače za klanje	>130kg	sve rase		160	100	100	120			130												
Ovca	sve težine	sve rase	150	160	120	120	160	150		130	150	150										150
Prasad	16-25kg	sve rase	270	220	250	260	300	280	330	300	220	280	280									300
Prasad	<=15kg	sve rase	280	250		300	330	300		300												300
Telad	80-160kg	HF	350																			
Telad	80-160kg	SM				330		360	390	400												
Tovljenici	80-120kg	sve rase	180	200	170	150	160	180		170	170	100										170
Tovljenici	>120kg	sve rase	150	190	130	120				170	180											170
Šilježad	sve težine	sve rase	200							200	200											200



# Republika Srbija

## Ministarstvo poljoprivrede i zaštite životne sredine

Za sve informacije iz oblasti poljoprivredne proizvodnje možete se obratiti  
POLJOPRIVREDNOJ SAVETODAVNOJ I STRUČNOJ SLUŽBI LESKOVAC  
tel. 016/212-246, fax. 016/254-639

**V. D. Direktora Dalibor Cvetanović, 064/8110752**

### **Savetodavna služba za ratarstvo i povrtarstvo**

dipl. ing. Boban Stanković, 064/6454743, 016/273-364  
mast. ing. Jelena Stojilković, 064/8110750

### **Savetodavna služba za voćarstvo i vinogradarstvo**

dipl. ing. Nenad Stefanović, 064/6454738  
dipl. ing. Dalibor Cvetanović, 064/8110752  
mr Aleksandar Mitić

### **Savetodavna služba za stočarstvo**

mr Dejan Randelović, 064/6454732, 016/237-362

### **Savetodavna služba za melioracije**

dipl. ing. Igor Ristić, 064/8110751

### **Savetodavna služba za zaštitu bilja**

mr Gordana Jovanović, 064/6454735, 016/244-243  
dipl. ing. Mirjana Petrović, 064/6454737, 016/237-363  
dipl. ing. Bojana Karapandžić, 064/8110753